עד שימשכנה או עד שישכור את מקומה לא קשיא כאן ברשות הרבים כאן בסימטא במאי אוקימתא להא בתרייתא ברשות הרבים אימא סיפא וחכמים אומרים לא קנה עד שימשכנה ואי ברשות הרבים ממאן אוגיר ותו משיכה ברשות הרבים מי קניא והא [ו]אביי ורבא דאמרי תרוייהו [א]מסירה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם [ב]משיכה קונה בסימטא ובחצר שהיא של שניהם [ג]והגבהה קונה בכל מקום מאי עד שימשכנה נמי דקאמר ומאי עד שישכור את מקומה דקאמר הכי קאמר עד שימשכנה מרה"ר לסימטא ואם רשות בעלים היא לא קנה עד שישכור את מקומה לימא אביי ורבא דאמרי כרבי אמר רב אשי [ד] אי דאמר ליה לך חזק וקני הכי נמי הכא במאי עסקינן [ה]דאמר ליה לך משוך וקני מר סבר [ו]הקפידא ומר סבר מראה מקום הוא לו אמר רב פפא [ז]האי מאן דמזבין ליה שטרא לחבריה צריך למיכתב ליה קני [ח] הוא וכל שעבודא דביה אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמרית ליה טעמא דכתב ליה הכי הא לא כתב ליה הכי לא קני [ט]וכי לצור על פי צלוחיתו הוא צריך אמר לי אין לצור ולצור אמר

במאי אוקימתא ברה"ר אימא סיפא. וא"ת דמשמע דאי מיירי בסימטא ניחא ואמאי כיון דידע מילתא דאביי ורבא מקשי ליה היכי מהניא מסירה בסימטא לפירוש ר"י וי"ל דאי מיירי בסימטא ניחא דפליגי רבי ורבנן אי מהניא מסירה בסימטא או לא ואביי ורבא כרבנן אבל אי מיירי ברשות הרבים לא הוו לא כרבי ולא כרבנן דאפילו רבי מודה דמשיכה קניא: **ואי** ברה"ר ממאן אוגיר. תימה לרשב"א ואי בסימטא נמי ממאן אגרה וי"ל דאפשר לאוקמה ברשות של שניהם: **ה"ק** [בו'] אי ברשות בעלים היא לא קני עד שישכור. מה שפירש בקונטרס דרשות בעלים היינו רשות מוכר אין נראה לרשב"א דהא משמע לא קנה בסמיכה עד שישכור את מקומה מכלל דלרבי קני בסמיכה וברשות מוכר פשיטא דלא קנה בסמיכה דדוקא בחצר שאינה של שניהם קאמרי אביי ורבא דקניא מסירה ונראה לרשב"א לפרש דרשות בעלים לא רשות מוכר קאמר אלא כלומר אי רשות שיש לה בעלים היא כמו חצר שאינה של שניהם וכן לר"י: **ומר** סבר מראה מקום הוא לו. וא"ת אביי דחשיב לקמן בפרק גט פשוט (דף קסה.) רבן שמעון בן גמליאל ה)(ורשב"ם) כולהו סבירי להו מראה מקום הוא לו אמאי לא חשיב רבי בהדייהו וי"ל דלא חשיב אלא השניין בשמעה ולרשב"ם נראה משום דאיכא למידחי דפליגי בסמיכה אי קניא בסימטא או לא: **אמר** רב פפא האי מאן דמזבין שטרא כו'. אומר רשב"ם דאין להניח ראיה דסבר רב פפא דאין אותיות נקנות במסירה דדלמא סבר רב פפא דצריך להניח ראיה ולהכי צריך לכתוב שיהיה לו לראיה ולא משום דאין נקנה במסירה ומיהו אי רב פפא אמר דצריך לכ"ע דלרבי נמי דאותיות נקנות במסירה ל"ל לו קני וכל שעבודא דאית ביה יש להניח ראיה שאין הלכה כרבי דתניא בפרק האיש מקדש (קדושין דף מז: ושם) התקדשי לי בשטר חוב ר"מ אומר מקודשת וחכמים אומרים אינה מקודשת ומפרש דפליגי בדרבי דר"מ אית ליה דרבי דאותיות נקנות במסירה ורבנן לית להו דרבי ואפ"ע דכ"ע לית להו דרבי והכא בדרב פפא קא מיפלגי דאמר רב פפא האי מאן דזבין (ד) מידי לחבריה צריך למכתב ליה כו' ומדלא קאמר דכ"ע אית להו דרבי ש"מ דאין הלכה כרבי אבל אי לא אמר למילתיה אלא אליבא דחכמים דאמרי עד שיכתוב וימסור אבל לרבי דאמר במסירה למודה קני כיון שמיקל בקנין קני נמי אע"ג דלא אמר ליה קני לך וכל שעבודיה אין ראיה משם דלא מצי למימר דכולי עלמא אית להו דרבי דהו לא הוה מצי למימר דקמיפלגי בדרב פפא ומיהו אכתי נראה לרשב"א שיש לדקדק מדקאמר בתר הכי דכולי עלמא אית להו דרב פפא והכא בדשמואל קא מיפלגי ואי הלכה כרבי הו"ל למימר דכ"ע לית להו דרב פפא דכיון דרב פפא לא אייתי אלא לרבנן ואין הלכה כמותן אלא ודאי הלכה כרבנן דאין אותיות נקנות במסירה ומיהו גם זה נראה לרשב"א לדחות דאי הוה אמר דכ"ע לית להו דרב פפא הוה משמע דדברי רב פפא אינם אמת ודברי רב פפא הן אמת אליבא דרבנן: **קני** לך איהו וכל שעבודיה. כפ' מי שמת (לקמן דף קמז: ושם) משמע דמכירת שטר לא הוי אלא מדרבנן דקאמר התם אמר רבא אמר רב נחמן מתנת שכיב מרע אינה אלא מדרבנן ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב נחמן אע"ג דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו ומחל ומתלו ומחל ואפילו יורש מוחל מודה שמואל שאם נתנו במתנת שכיב מרע שאין יכול למחול אי אמרת בשלמא דאורייתא היינו דאין יכול למחול אלא אי אמרת דרבנן אמאי אין יכול למחול אלמא מוכר שטר מדיכול למחול הוי מדרבנן והאי דאיצטריך בפרק הזהב (ב"מ דף טו:) למעט שטרות מאונאה היינו שאלא שטר לאחר יאוש ומוכרו לבעליו ביקור או לווה וקנה אלא שטר ונותן לו דמים על מנת שיכתוב לו שטר ואם תאמר אמאי לא

עד שימשכנה. לרשות המיוחד לו: **עד שישכור.** דרשותו של אדם קונה לו כדנפקא לן [ב"מ טו:] מואם המצא תמצא בידו הגנבה[ו]: **לא קשיא.** הא דאמר רבי ספינה במסירה היינו ברשות הרבים כגון רקק מים שברשות הרבים דאי אפשר במשיכה דאין משיכה אלא כשמושך לרשותו כגון בחצר של שניהן או בסימטא כדלקמן וכיון דאי אפשר במשיכה קנה ליה במסירה. והאי דקאמר מ"ק דר' נתן דהיינו רבי ספינה במשיכה היינו בסימטא כגון מבואות קטנים הפתוחין לרשות הרבים ויש בהן מים וספינה עומדת שם דכיון דאינו רשות הרבים ממש אלא דזימנין דדחקי בני רשות הרבים ועיילי להתם ויש רשות לאדם לשבת שם הרי הוא ברשות כל מי שעומד שם לקנות במשיכה כאילו הוא רשותו וכיון דאפשר במשיכה לא אורחא דסימטא במסירה ולא מקניא במסירה ומשום הכי קאמר ספינה במשיכה ואותיות במסירה דמשמע אבל בספינה לא מקניא במסירה דהאי כי אורחיה והאי כי אורחיה רה"ר במסירה וסימטא במשיכה כן נראה בעיני: הכי גרסינן בפר"ח **אימא סיפא והכמים אומרים לא קנה כו' ואי ברה"ר ממאן אוגיר ותו משיכה ברשות הרבים מי קניא והא אביי ורבא כו'. מאי עד שימשכנה.** דקתני מרה"ר לסימטא ומאי [ג] שישכור את מקומה הכי קאמר אי ברשות בעלים היא לא קנה עד שישכור כו' וכן עיקר דתרי פירכי קפיך בריש ולבסוף מתרץ להו תרוייהו והכי קפיך אי ברשות הרבים מיירי הך בריתא היכי קאמרי רבנן עד שישכור את מקומה מי יוכל להשכירה ומו דקאמרי רבנן עד שימשכנה משיכה ברה"ר מי קניא בתמיה: **דאמרי תרוייהו כו'. סברות נינהו: מסירה.** כגון בספינה ובבהמה גמה: **קונה ברה"ר.** דהא לא אפשר במשיכה: **משיכה.** בין בספינה בין בבהמה גמה וכ"ש בבהמה דקה קונה בסימטא שהוא מקום מיוחד לעומדים שם באותה שעה וכחצר של שניהן דמי וכיון דאפשר במשיכה לא מהניא ביה מסירה כלום דעיקר מסירה אורחה ברשות הרבים ומשיכה אורחה ברשות שיש לו חלק בו: **אבל הגבהה קונה בכל מקום.** אפילו ברשות המיוחד למוכר לבדו: ומשני **מאי עד שימשכנה כו'.** לא ברשות הרבים מיירי אלא שימשכנה מרשות הרבים לסימטא דקניא ביה משיכה ומאי עד שישכור כו' לאו ברשות הרבים קאי אלא הכי קאמר והיכא דברשות מוכר היא לית ליה תקנה לא במסירה ולא במשיכה **עד** שישכור את מקומה: **לימא אביי ורבא דאמרי כרבי.** דאמר ספינה נקנית במסירה ברשות הרבים ולא כרבנן דאילו רבנן לית להו מסירה קונה ברשות הרבים דמשום הכי אמרי לא קנה עד שימשכנה מרשות הרבים לסימטא והיכי שבקי רבנן ואמרי כרבי: **כל היכא דאמר ליה בעל הספינה לנוקה לך חזק וקני.** והוא לקחה ואחז בה דהיינו מסירה כולי עלמא לא פליגי דקני דודאי נקנית במסירה ברשות הרבים: **רבנן סברי קפידא.** לא גמר להקנותו אלא במשיכה ולא במסירה שאם ירצה מוכר יוכל לחזור בו כל זמן שלא משכה זה לרשותו: **מראה מקום.** אי בעית אפילו למשכה מיד לרשותך לך משוך דהא במסירה אקניתיה לך: **לריך למיכסב.** שטר אחר: **קני לך כו'.** ולפרושי אתא דהלכתא כרבנן דפליגי עליה דרבי ואמרי עד שיכתוב וימסור וגם בא לפרש היאך יכתוב ליה ההוא שטרא: **אמריתה לשמעתא.** נתוכחתי בשמועה זו. ורב אשי כרבי סבירא ליה דאותיות נקנות במסירה אלא שטר אחר: **הא לא כתב ליה הכי.** אלא מכר בלא שטר אחר לא קני כרבנן ואמאי וכי לצור על פי צלוחיתו קנאו זה הא סברא היא דמשום גדיית חוב הכתוב בו קזבין ליה והלכך במסירה לחוד מיקני כרבי: **ואמר לי אין לצור ולצור.** ואי משום אונאה יתר משמות ליהוי ביטול מקח[ז] ומחזיר לו דמיו וזה יחזיר לו שטר חובו: הכי

ז א ב ג מיי' פ"ד מהל' מכירה הל' ג ועיין בהגאות וכמ"מ סמג עשין מב טוש"ע מ"מ סי' קלח סעיף ט:
ח ד ה מיי' שם פ"ג הל' ג ועיין במ"מ טוש"ע שם סעיף ז:
ט ו מיי' שם פ"ו הי"ל ועי' בהגאות וכמ"מ סמג שם טוש"ע מ"מ סי' סו סעיף ג:

רבינו גרשום

לא קשיא. היכא אמר רבי דספינה נקנית במסירה ברה"ר קונה לה במסירה ולא במשיכה משום דרה"ר היא ולית ליה להני רשותא כלל ברה"ר ואמטו להכי אם מסר לו קנה משום דהרציא מחזקתו ומכחו. אבל במשיכה אינו קונה משום דכל משיכה דמשיך מרשותא דחבריה ומכניסה ברשותיה הוא והאי דה"ר לאו רשותא דתרוייהו הוא. והאי דקאמר ת"ק ספינה נקנית במשיכה היינו (טעמא). בסימטא. מקום שאינו רה"ר גמור אלא מקום הוא שיש בו רשות לשניהם לזה כמו לזה להכי קני ליה במשיכה ולא במסירה. משום דכיון דמשך ליה לספינה מרשות דהאי ומכניסה לרשות דהאי קני לה: במאי אוקימתא. להא דנקנית במסירה ברה"ר: והא אביי ורבא וכו' מסירה קונה ברה"ר. כדפרישית לעיל: ומשני לעולם מוקמי להדיא מלתא בתרייתא דרבי ברשות הרבים ודקא קשיא לך הא דסיפא הכי קתני לה: מאי עד שימשכנה. נמי דקתני לאו משום דמשיכה קונה ברה"ר. אלא עד שימשכנה מרה"ר לסימטא דהיינו רשותיה: אי הכי דמוקמת לה ברה"ר אימא סיפא או עד שישכור את מקומה הלוקח וכו'. הרי כבר תרץ לה עד שימשכנה מרה"ר לסימטא: ואם ברשותו של בעלים הוא. החפץ בביתו של מוכר הוא ברשות שאין יכול למושכו שם לא קנה הלוקח עד שישכור את מקומו שהחפץ מונח בו מן המוכר שעכשיו דומה כמו ברשותו של לוקח מונח: לימא אביי ורבא דאמרי. תרוייהו לעיל מסירה קונה ברה"ר וכו' דס"ל כדבי דכן הכי נמי אמר דבי לעיל ושבקי רבנן ועבדי כדבי: אמר רב אשי. לעולם אפי' כרבנן ס"ל. וכל היכא דאמר ליה המוכר ללוקח לך חזק וקני בהאי מקח כ"ע לא פליגי דאפי' רבנן מודו דבמסירה סני אפי' ברה"ר: כי פליגי היכא דאמר ליה לך משוך וקני אע"ג דמסר לו [ולא קני] רכל שעה היה המוכר מקפיד דלא מיקני עד דמשיך ליה הכי ולא מהני ביה מסירה: ומר סבר. רבי דאמר במסירה סני האי דקאמר ליה לך משוך וקני מראה מקום הוא לו כי היכי דליקני בעיקר קנינה במשיכה. הה"ה דקני ליה מי במסירה ברה"ר: צריך למיכתב ליה בשטרא אחרינו קני לך איהו וכו'. כי לצור על פי צלוחיתו הוא צריך לשטר זה המקבל שהיה קונה אותו בלא זכיית

גליון הש"ס

רשב"ם ד"ה ואמר לי. ומהיר לו דמיו. עי' לקמן עמ ע"א ברשב"ם ד"ה כמלי וע"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב אשי (אי דאמר וכו' ומאי עסקינן) תא"מ. וע"ב מ"ל אי דאמר ליה לך חזק וקני כ"ע לא פליגי כי פליגי דאמר: (ב) שם קני לך הוא וכו': (ג) רשב"ם ד"ה מאי עד וכו' ומאי עד שישכור: (ד) תוס' ד"ה אמר וכו' זזנין שטרא לחבריה:

(ה) נמ' אמר רב אשי (אי דאמר וכו' ומאי עסקינן) תא"מ. וע"ב מ"ל אי דאמר ליה לך חזק וקני כ"ע לא פליגי כי פליגי דאמר: (ו) שם קני לך הוא וכו': (ז) רשב"ם ד"ה מאי עד וכו' ומאי עד שישכור: (ח) תוס' ד"ה אמר וכו' זזנין שטרא לחבריה:

(ט) לקמן פד.: כ) קדושין כג.: ג) [לקמן קסה. קדושין ממ.]. ד) [קדושין מז.]. ה) [ב"ק מט: ב"מ ז: יג.]. ו) [שמות כב.]. ז) [ב"מ כ:]. ח) ל"ל ור' שמעון ור' אלעזר].

הממון שבו: אמר ליה אין. דודאי אי לא כתב ליה בשטר אחרינא קני ההוא שטרא וכל שעבוד דביה לא הוה שוה לו אותו השטר שקנה לבדו אלא לצור ע"פ צלוחיתו דאמרי' דלהכי מכרו לו ולא למיגבי ביה:

אמר אמימר הלכתא [6]אותיות נקנות במסירה כרבי אמר ליה רב אשי לאמימר [7]גמרא או סברא א"ל גמרא אמר רב אשי סברא נמי הוא דאותיות מילי נינהו ומילי במילי לא מיקנין ולא [8]והאמר רבה בר יצחק אמר רב שני שטרות הם [9]זכו בשדה (6) לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה [10]ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן תרי הא דאמרן אידך אם קדם מוכר וכתב את השטר כאותה

הכי גרסינן **אמר אמימר הלכתא אותיות נקנות במסירה כרבי.** וכן ריהטא דגמרא ומסקנא בהרבה מקומות דאותיות נקנות במסירה ולא צריך למכתב קני לך וכל שעבודיה ולא שום שטר: **אמר רב אשי סברא היא.** דאין השטר מועיל כלום לקנות שטר אחר על ידו אלא במסירה תליא מילתא: **דאותיות.** מכירת שטר חוב: **מילי נינהו.** דברים הוא מוכר ולא ממון ממש הלכך מעשה בידים דהיינו מסירה הוא עיקר קנייתן אבל שטר אחר לא מהני דמילי במילי לא מיקנו שטר לא יקנה בשטר: **שני שטרות הן.** חלוקין זה מזה: **זכו בשדה זו לפלוני.** אי מקנה לכם בשודר זה שדה זו לצורך פלוני והן קנו לאותו פלוני כמו שנוה להם: **חוזר בשטר.** ואפי' אמר כתבו ותנו לכל זמן שלא נא ליד מקבל מתנה יכול זה לעקור שליחותו דאין עושין שטר בעל כרחו של נותן דאם ייפה כחו במתנה בעל פה לא ניחא ליה דמיהוי מתנה בשטר. ואע"ג דאמרי' בחזקת הבתים (לעיל דף מ.) קנין בפני שנים ואין צריך לומר כתבו דסתם קנין לכתיבה עומד הני מילי סתמא דמסתמא ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקונה אבל היכא דמחי לא כתבינן בעל כרחו: **ואינו חוזר בשדה.** שכבר זכו וחכין לו לאדם שלא בפניו: **על מנת שתכתבו לו.** הכי קאמר לא יזכה עד שיכא השטר לידו: **אם קדם מוכר לו.** מי שצריך למעות ורוצה למכור מנכסיו לחבירו ופעמים שהוא מולא סופר וכותב שטר מכירה כדי שיהא מזומן ליתנו לזוקח כל שעה שירצה למכור: כאותה

אמר ליה כיון דאתחזק בני דינא אי בעיא קלתיה לא אמרינן והשתא אי הלכתא כרבי אמאי לא פריך רבא כמאן דלא כרבי ורב נחמן נמי אמאי לא היימנה נהי דאי בעיא קלתיה לא אמרינן כיון דאתחזק מכל מקום להיימנה משום דאותיות נקנות במסירה אלא משמע דאין הלכה כרבי והא דאמר במי שמת (נקמן דף קנא.) אימיה דרב עמרם חסידא הוה לה מלוגא דשטרי אמרה ליהוי לעמרם ברי אתא לקמיה דרב נחמן א"ל הא לא משך משמע דאי משך קנה הני מילי מתנת שכיב מרע שאינו יכול[5] לכתוב דדברי שכיב מרע ככתובים דמו והיו סבורים דשמיכה מיהא בעי כיון דבעלמא בעי מסירה ושטר ולא דמי לשאר מילי דשכיב מרע ובהכותב (כתובות דף פה. ושם) גבי הניא איתתא לאפקידו גבה מלוגא דשטרי משמע דאי תפסתינהו מחייס קנינא ואע"ג דליכא כתיבה אור"י דהיינו לא היתה רוצה הקנות המלוה אלא התם רצתה לחזוק היתומים שיפרעו לה על ידי שתעכב השטרות בידה שלא יוכלו לגבות החוב והא דאמר בגט פשוט (לקמן דף קעג.) אותיות נקנות במסירה אבל אמר צריך להביא ראיה רבא אמר אין צריך להביא ראיה לאו משום דסבר רבא דאותיות נקנות במסירה הא בסוף פרק זה בורר (סנהדרין דף לא.) משמע דסבר דאין אותיות נקנות במסירה אלא אליבא דהנהו דהתם קיימי ומיהו אביי סבר ודאי דנקנה במסירה בפרק האשה שלוש (יבמות דף קטו:) גבי הא דמייתי רבא ראיה אלא מייתינן לתרי יצחק מדגבי רבה בר אבוה בהנהו שטרי דמחוזא דכתב בהו נתני בר חבי וחבי בר נתני אע"ג דשמיה טובא במחוזא ואביי דאמר[1] התם למאי ניחוש לה אי משום נפילה מיזהר זהירי ואי משום פקדון כיון דשמיה כשמיה לא מפקיד גביה מאי אמרת דלמא מסר ליה אותיות נקנות במסירה ומהתם יש להביא ראיה דרבא סבר אין נקנה מדמייתי מהתם דלא חייסינן לתרי יצחק דאי סבר נקנה היכי מייתי מינה הא התם ליכא למיחש למידי כדקאמר אביי דלנפילה ופקדון לא חייסינן דהא רבא אית ליה בגט פשוט דא"ל להביא ראיה והיינו משום דלא חיים לנפילה ופקדון אלא ודאי אין נקנה ולהכי מייתי דכי היכי דלא חייסינן דלמא מסר ליה הכי נמי לא חייסינן לתרי יצחק ואין לדחות דהכי מייתי אם איתא דחייסינן לתרי יצחק אע"ג דלא הוחזקו דאי בהוחזקו פשיטא דחייסינן כדמוכח התם גבי הני שטרי הוה לן למיחש לנפילה ופקדון דשכיחי נתני בר חבי טובא במחוזא מדקאמר מאי אמרת דלמא מסר ליה משמע דמכח זה דייק רבא ואי"ת וכיון דסבר רבא דאין נקנה א"כ הא דדייק רבא בריש כל הגט (גיטין דף כד: ושם) הא קטנה מני מגרש זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת מוציאין שטר חוב על אחרים והיכי דייק דלמא לעולם אין מוציאין דחייסינן דלמא מסר ליה לקנות ואין אותיות נקנות במסירה אבל בגט ליכא למיחש כי לאה היתה מוסרת לחברתה דלא שייך שום קנין במסירתה לחברתה וי"ל דגרסינן התם רבה מדאיירי אביי בתר הכי ואפילו אי גרס רבא נראה לרשב"א דשפיר דייק דכי היכי דקטנה מני מגרשה ולא חייסינן לפקדון ולשמא מסרה לה לגור ע"פ גלוחיתה ה"נ שני יוסף בן שמעון מוציאין ולא חייסינן [לשמא מסר ליה לקנות] ולשמא מסר לו לגור על פי גלוחיתו דלגבות החוב הם יודעין דאין המסירה מועלת דאין אותיות נקנות במסירה: **אותיות מילי נינהו ומילי במילי לא מיקני.** ואור"י דמסירת השטר קרוי מילי דקאמר ליה קני לך שטר זה דהיינו מילי בעלמא אבל כשכותב שטר בשמו על השעבוד אין לך מעשה גדול מזה: **חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה.** וא"ת כיון שאין מזיק לו כלום בין במתנה בין במכר נכתוב לו ממה נפשך (ב) שלא יוכל לכפור לו כיון דאין מפקיד בכתיבה אפילו במכר דליכא למימר שאינו רוצה שיטרוף ממשעבדי דאפילו בלא שטר גובה מנכסים משועבדים כדאמר בחזקת הבתים (לעיל דף מא:) המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים וי"ל דמפקיד לפי שע"י שטר יצא קול שמכר לו נתן ולא יצוו לו כל כך ברצון לפי שאין לו כל כך קרקעות ואע"פ שהלוקח ודאי יכול לחזור בו דמצי אמר אדעתא דלא תכתוב לי שטרא לא זבני מ"מ מוכר יכול לחזור בו בשטר ואם לא ירצה הלוקח ליקח בלא שטר יניח ורבינו אם מפרש דבשטר מתנה דוקא מיירי דלא ניחא ליה דליפוש שטרי עילויה דהעולם לא ידעו שהוא שטר מתנה אלא יסברו שהוא שטר חוב לו שטר מכר ושיעבד קרקעותיו ולא יקנו ברצון ממנו לפי שירגישו שיטרפו מהן אבל בשטר מכר אין יכול לחזור בו דמסתמא אדעתא דכתיב ליה שטרא זבין ליה וקשה דלקמן בגט פשוט (דף קסח:) [1](תנן) מי שבא ואמר אבד שטר חובי אע"פ שאמרו עדים כתבנו וחתמנו אין כותבין ונותנין אפילו בלא אחריות דחייסינן שמא פרע לו ורוצה לגבות שנית אבל בשטר מקח וממכר כותבין חוץ מאחריות שבו והשתא ליכא למיחש דלמא טריף והדר טריף ומשום אפוקי שטרא לא חייסינן שמא לא ידעו העולם ששתי פעמים נכתב על שדה אחת ויסברו שמכר שדה אחרת או שהוא שטר חוב:

נקנה

לא קני מדאורייתא גם שעבוד הקרקע הכתובה בו דהא קרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה ואפילו בלא מסירת שטר חוב יקנה ויש לומר [9]דכמו שאינו יכול להקדישו כדמוכח בפרק כל שעה (פסחים דף לא.) כיון שהקרקעות אינם ברשותו כך אינו יכול להקנותן מן התורה [9]והא דלא תקינו רבנן שיוכל להקדישן כמו שתקנו שיכול להקנותן לפי שאין הקדש כל כך צורך ומיהו אור"ת דיש לדחות ההיא דמי שמת דהכי פריך אע"ג דאורייתא משום הכי אין יכול למחול שאין כאן יורש אחר דמקבל מתנה הוא היורש דמתנת שכיב מרע דרים [7]בים נוחלין (לקמן דף קמז.) מקראי דיהושה מהתעכתם יש לך העברה אחרת שהיא כזו ועעולם מכירת שטר איכא למימר דהוי מדאורייתא ומכל מקום צריך טעם שפיר דאמאי לא הוי קנין גמור ויכול לומר לו הלוה לאו בעל דבריס דידי את ויקנה לגמרי אלא יוכל עוד למחול כיון דאקני ליה שעבוד הקרקעות הכתובה בו אמר אמימר הלכתא אותיות נקנות במסירה. כתב רב יהודאי גאון דאין אותיות נקנות בחליפין ובר"מ ובר"י גרשה דגרס אין אותיות נקנות במסירה כרבנן דהכי הלכתא ומייתי ראיה מסוף פרק זה בורר (סנהדרין דף לא.) דאמר ההיא איתתא דנפק שטר מתותי ידה אמרה ידענא בהאי שטרא דפריע הוא היימנה רב נחמן אמר ליה רבא כמאן כרבי דאמר אותיות נקנות במסירה א"ל לאו משום דאי בעיא קלתיה ואי הלכתא כרבי מאי פריך רבא ורב נחמן נמי אמאי לא מהדר ליה דודאי נאמנת משום דאותיות נקנות במסירה ועוד דקאמר התם איכא דאמרי לא היימנה רב נחמן אמר ליה רבא והא אי בעיא קלתיה אמר ליה כיון דאתחזק בני דינא אי בעיא קלתיה לא אמרינן והשתא אי הלכתא כרבי אמאי לא פריך רבא כמאן דלא כרבי ורב נחמן נמי אמאי לא היימנה נהי דאי בעיא קלתיה לא אמרינן כיון דאתחזק מכל מקום להיימנה משום דאותיות נקנות במסירה אלא משמע דאין הלכה כרבי והא דאמר במי שמת (נקמן דף קנא.) אימיה דרב עמרם חסידא הוה לה מלוגא דשטרי אמרה ליהוי לעמרם ברי אתא לקמיה דרב נחמן א"ל הא לא משך משמע דאי משך קנה הני מילי מתנת שכיב מרע שאינו יכול[5] לכתוב דדברי שכיב מרע ככתובים דמו והיו סבורים דשמיכה מיהא בעי כיון דבעלמא בעי מסירה ושטר ולא דמי לשאר מילי דשכיב מרע ובהכותב (כתובות דף פה. ושם) גבי הניא איתתא לאפקידו גבה מלוגא דשטרי משמע דאי תפסתינהו מחייס קנינא ואע"ג דליכא כתיבה אור"י דהיא לא היתה רוצה הקנות המלוה אלא התם רצתה לחזוק היתומים שיפרעו לה על ידי שתעכב השטרות בידה שלא יוכלו לגבות החוב והא דאמר בגט פשוט (לקמן דף קעג.) אותיות נקנות במסירה אבל אמר צריך להביא ראיה רבא אמר אין צריך להביא ראיה לאו משום דסבר רבא דאותיות נקנות במסירה הא בסוף פרק זה בורר (סנהדרין דף לא.) משמע דסבר דאין אותיות נקנות במסירה כדפרישית אלא אליבא דהנהו דהתם קיימי ומיהו אביי סבר ודאי דנקנה במסירה בפרק האשה שלוש (יבמות דף קטו:) גבי הא דמייתי רבא ראיה אלא מייתינן לתרי יצחק מדגבי רבה בר אבוה בהנהו שטרי דמחוזא דכתב בהו נתני בר חבי וחבי בר נתני אע"ג דשמיה טובא במחוזא ואביי דאמר[1] התם למאי ניחוש לה אי משום נפילה מיזהר זהירי ואי משום פקדון כיון דשמיה כשמיה לא מפקיד גביה מאי אמרת דלמא מסר ליה אותיות נקנות במסירה ומהתם יש להביא ראיה דרבא סבר אין נקנה מדמייתי מהתם דלא חייסינן לתרי יצחק דאי סבר נקנה היכי מייתי מינה הא התם ליכא למיחש למידי כדקאמר אביי דלנפילה ופקדון לא חייסינן דהא רבא אית ליה בגט פשוט דא"ל להביא ראיה והיינו משום דלא חיים לנפילה ופקדון אלא ודאי אין נקנה ולהכי מייתי דכי היכי דלא חייסינן דלמא מסר ליה הכי נמי לא חייסינן לתרי יצחק ואין לדחות דהכי מייתי אם איתא דחייסינן לתרי יצחק אע"ג דלא הוחזקו דאי בהוחזקו פשיטא דחייסינן כדמוכח התם גבי הני שטרי הוה לן למיחש לנפילה ופקדון דשכיחי נתני בר חבי טובא במחוזא מדקאמר מאי אמרת דלמא מסר ליה משמע דמכח זה דייק רבא ואי"ת וכיון דסבר רבא דאין נקנה א"כ הא דדייק רבא בריש כל הגט (גיטין דף כד: ושם) הא קטנה מני מגרש זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת מוציאין שטר חוב על אחרים והיכי דייק דלמא לעולם אין מוציאין דחייסינן דלמא מסר ליה לקנות ואין אותיות נקנות במסירה אבל בגט ליכא למיחש כי לאה היתה מוסרת לחברתה דלא שייך שום קנין במסירתה לחברתה וי"ל דגרסינן התם רבה מדאיירי אביי בתר הכי ואפילו אי גרס רבא נראה לרשב"א דשפיר דייק דכי היכי דקטנה מני מגרשה ולא חייסינן לפקדון ולשמא מסרה לה לגור ע"פ גלוחיתה ה"נ שני יוסף בן שמעון מוציאין ולא חייסינן [לשמא מסר ליה לקנות] ולשמא מסר לו לגור על פי גלוחיתו דלגבות החוב הם יודעין דאין המסירה מועלת דאין אותיות נקנות במסירה: **אותיות מילי נינהו ומילי במילי לא מיקני.** ואור"י דמסירת השטר קרוי מילי דקאמר ליה קני לך שטר זה דהיינו מילי בעלמא אבל כשכותב שטר בשמו על השעבוד אין לך מעשה גדול מזה: **חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה.** וא"ת כיון שאין מזיק לו כלום בין במתנה בין במכר נכתוב לו ממה נפשך (ב) שלא יוכל לכפור לו כיון דאין מפקיד בכתיבה אפילו במכר דליכא למימר שאינו רוצה שיטרוף ממשעבדי דאפילו בלא שטר גובה מנכסים משועבדים כדאמר בחזקת הבתים (לעיל דף מא:) המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים וי"ל דמפקיד לפי שע"י שטר יצא קול שמכר לו נתן ולא יצוו לו כל כך ברצון לפי שאין לו כל כך קרקעות ואע"פ שהלוקח ודאי יכול לחזור בו דמצי אמר אדעתא דלא תכתוב לי שטרא לא זבני מ"מ מוכר יכול לחזור בו בשטר ואם לא ירצה הלוקח ליקח בלא שטר יניח ורבינו אם מפרש דבשטר מתנה דוקא מיירי דלא ניחא ליה דליפוש שטרי עילויה דהעולם לא ידעו שהוא שטר מתנה אלא יסברו שהוא שטר חוב לו שטר מכר ושיעבד קרקעותיו ולא יקנו ברצון ממנו לפי שירגישו שיטרפו מהן אבל בשטר מכר אין יכול לחזור בו דמסתמא אדעתא דכתיב ליה שטרא זבין ליה וקשה דלקמן בגט פשוט (דף קסח:) [1](תנן) מי שבא ואמר אבד שטר חובי אע"פ שאמרו עדים כתבנו וחתמנו אין כותבין ונותנין אפילו בלא אחריות דחייסינן שמא פרע לו ורוצה לגבות שנית אבל בשטר מקח וממכר כותבין חוץ מאחריות שבו והשתא ליכא למיחש דלמא טריף והדר טריף ומשום אפוקי שטרא לא חייסינן שמא לא ידעו העולם ששתי פעמים נכתב על שדה אחת ויסברו שמכר שדה אחרת או שהוא שטר חוב:

נקנה

מסורת הש"ס

(א) [לעיל עו. וש"נ], (ב) [יבמות כה:], (ג) קידושין כז. ע"ש [לקמן קנ: ע"ש], (ד) נ"ל ממי שמת, (ה) נ"ל שאינו צריך. רש"ש, (ו) נ"ל קאמר. רש"ש, (ז) [נ"ל תניא],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה קני כו' דבמו שא"י להקדיש. עי' רשב"א בחידושיו שכותבות דף לג ע"ב ד"ה אבל הרמב"ם: **בא"ד והא דלא** תקני שיכול להקדישן. ממיה לי היקן מצאי לאינו יכול להקדישן אי מהיות דפסחים הא שם איתא ג"כ דזבין מלוה אלא דזוקא השטר יכול למכור אבל לא החוב מ"כ י"ל דה"ל דהשטר יכול להקדישו והכקר"ל נש"מ יו"ד סי' רנח וע"ש:

הגהות הב"ח

(א) גב' בשדה זו לפלוני: (ב) תוס' ד"ה חוזר וכו' ממ"ש בדי שלא יוכל. נ"ב הלשון מגומגם ובאשר"י כתב כתיקונו ח"ל וא"ת ומה חוכה יש לו בדבר אם שטר מתנה הוא אין מפסיד כלום דאין עליו אחריות ומצוה לכתוב כדי שלא יכפיר אותן ואם מכר הוא נמי אינו מפסיד דאי משום אחריות אפי' בלא שטר נמי דאמר בפ' מ"ה כו':

מוסף רש"י

שני שטרות הם. שני דינין אלוקין בשטר (קדושין כז:). זכו בשדה זו לפלוני. הקנה להם בסודר לצורך פלוני (לקמן קנ:) החזיקו בו לגרקו, וכתבו לו את השטר. לגרקה בעלמא (קדושין כז:). חוזר בשטר. אם אומר אין לגוני שתהא לו ראיה בידו (שם) מיפני כח השטר יכול לחזור בו כל זמן שלא נתבר השטר לאותו פלוני (לקמן קנ:). ואינו חוזר בשדה. אחרי שכבר זכו בקנין לו בחזקה חכין לאדם שלא בפניו (שם). על מנת שתכתבו לו את השטר. אחר לף בשדה שהרי לא עשאן שלוחין לזכות אלא עם השטר יהרי אחר לו בשטר (קדושין כז:). שלשה שטרות הן. שלשה ענייני שטרות הן, ולא בא לחלוק אלא להוסיף (לקמן קנ:). אם קדם מוכר. קודם נתינת הכסף או קודם שהחזיק (קדושין כז:). וכתב שטר. מכירה לרוים מומן לזוקח כל שעה שירצה למכרו לשדהו לא יהא עיכוב נמעותיו בשביל כתיבת השטר ולכך קדם והכתיבו והא יכול לעשות כן, כאותה ששניו כו' (לקמן קנא:).

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ו מהלכות מכירה הלכה טו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רמג סעיף ו:

יא ב מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף ז:

רבינו גרשום

אמר אמימר הלכתא אותיות נקנות במסירה. ואע"ג דכתב ליה קני לך וכל שעבודיה לא קני בלא מסירת השטר של שעבוד: חוזר בשטר. דלא אמר זכו וכתבו ותנו: ואינו חוזר בשדה. כיון שכבר זכו בשדה זו לפלוני: חוזר בזה ובזה. כל זמן שלא כתבו השטר: אם קדם וכתב לו את שטר המכירה. קודם שנתן לו המעות:

עז: המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

נקנה השטר בכל מקום שהוא. ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דמילי במילי מיקנו הא הכא לא קנו שעבוד השטר דבלאו הכי שעבד נכסיו למוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים ואין מועיל אלא לקנות שטר עצמו וי"ל דמשמע ליה בכל ענין בין אחזיק בעדים בין בלא עדים שלא נשתעבדו נכסיו ובכל ענין קתני נקנה השטר בכל מקום שהוא אבל אכתי קשה דהיכי מוכח מהכא דמיקנו מילי במילי דהכא לא חזינן דמיקנו אלא לענין שטר מכר הכתוב בשם מוכר ללוקח [ז] ובהכיא ולאי מהניא מסירה בלא כתיבה נכוני עלמא אבל מוכר או נותן שטר שיש לו על אחרים לעולם לא מקנו במילי במסירה לחודה עד שיכתוב ונראה לפרש דהכי פריך והא אגב מילי מינהו וקנין גרוע הוא (א) דאפ"ה מקני בלא מסירה לקנות שעבוד שטר הכתוב בשמו א"כ אפילו בשטר שאינו כתוב בשמו תועיל מסירה בלא כתיבה כיון דשעבוד כל כך קל לקנות ומשני אגב שאני דאין אגב קנין גרוע דאליס קנין אגב כמסירה גמורה דהא אפי' דבר דאין נקנה באליפין נקנה אגב קרקע ואשיב כמסירה ומשיכה והגבהה וכיוצא שמואל מפרש דהשתא לא אסיק אדעתיה קנין אגב וס"ד דקני במה שנתרצה לו וקשה דא"כ אמאי איצטריך למימר כיון שהחזיק בקרקע נקנה כו' כיון שאינו קונה ע"י כך וי"ל דס"ד דלא נתרצה לו עד שיחזיק ומ"מ מילי הינהו כיון דקני ע"י מה שנתרצה: **רב פפא** הוו ליה תריסר אלפי זוזי. לפי ספרים דגרסי בהגיהל (ב"ק דף קד: ושם) דהוה מסיק קשה דהיכי קנינהו ניהליה ואגן נמי היכי כתבינן הרשאה אחלוה הא אמר בפ' מי שמת (לקמן דף קנג.) מתנת שכיב מרע שכתב בה קנין ארכבה אתרי ריכסי כו' הרי היא כמתנת שכיב מרע שאם אמר הלוואתו לפלוני הלוואתו לפלוני משמע דבריא לא מצי למיקני הלוואה אפי' בקנין דהתם בקנין אחרי וליכא למימר דהתם מיירי בהלוואה מטבע שאינו נקנה בחליפין דא"כ בחנם נקנו הלוואה דהוה ליה למימר מטבעותי לפלוני ועוד דאמרי' התם (דף קמח.) למימרא דסבר רב נחמן מילתא דאיתא בברייא איתא בשכיב מרע דליתא כו' והאמר רב נחמן שכיב מרע שאמר הלוואתי לפלוני כו' ומשני הואיל ויורש יורשה אי נמי במעמד שלשתן הוה ליה למימר דאיתא בברייא אפילו בהלוואה דמטבע אגב קרקע ואור"ת דתקנת חכמים היא לענין הרשאה שיוכל לעשות שליח אפילו בהרשאת מלוה אע"ג דאין יכול להקנותה וכו'

גמ' איסמייה. מקמי מתניתין: **אסרגס מתניתא בשאדוקין בו. אדוקין: היכי דמי.** דמיפלגי רבי יהודה ורבנן: **אילימא דקרו ליה.** באותה העיר לעימדא לימדא. דעול קורין אותו באותה העיר למד ולא השוורים: **ולבקר.** קורין בקר ולא למד: הכי גרסינן **למד וכין ליה בקר לא וכין ליה.** ואמאי קאמר רבי יהודה דדמים מודיעין שמכר את הבקר והלא בקר אינו בכלל למד כלל דימא לשון שלו כך הוא שקרא גם לבקר למד ואפילו בשאדוקין בו נמי לא קני דהא לא מפלגינן בין אדוקין לשאינן אדוקין כדמפלגינן גבי קרון ופרדות ולקמיה בשמעתין [עח:] נמי אמרינן דמתניתין מילי מילי קתני: הכי גרסינן **ואלא דקרו ליה נמי לבקר למד כולה וכין ליה.** בברייא גדולה בפרק המוכר את הבית (לעיל דף פא:): **כולה וכין ליה.** ואמאי אמרי רבנן אין הדמים ראיה הא ודאי כיון דכולי עלמא קורין גם לבקר למד וגם הדמים מודיעין עליה דמוכר רמיא לגלויי דלא בקר קא מזכין אלא העול לבדו ומדלא פירש אמרינן שמכר הכל: **ה"ג לא גריכא באחרא דאיכא דקרו ליה למד למד ולבקר בקר ואיכא דקרו נמי לבקר למד.** והשתא מספקא לן בהאי גברא מהי מייניהו הוא אם קרא לבקר למד אם לאו: **רבי יהודה סבר הדמים מודיעין.** שהוא מן הקורין לבקר למד ובקר מכר עם למד: **ורבנן סברי.** כיון דיש קורין לבקר בקר ולא קרו ליה למד לא אמרינן הדמים מודיעין דדלמא האי מייניהו הוא ולא מכר את הבקר דיד לוקח על התחתונה דאוקי ממונא בחזקת מריה ולא אמרינן דמים מודיעין אבל היכא דכל בני העיר קורין לבקר למד כיון דפשיטא לן דהאי גברא רגיל לקרות גם לבקר למד וגם דמים הרבה יש כולה זבין ליה: **ואי אין הדמים ראיה.** כלומר נהי נמי דאין הדמים ראיה ומכר את למד לא מכר את הבקר דמשמע אבל הלמד מכור ואמאי ליהוי ביטול מקח ויחזיר לו דמיו ויטול למדו כדין כל אונאה יתר משתות דבטל המקח בפרק הזהב (ב"מ דף מט:) ובשתות מלומלם אמרינן קנה ומחזיר אונאה ובפחות הויא מחילה: ה"ג

כאותה ששנינו [ו] כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו [א] כיון שהחזיק זה בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא וזו היא ששנינו [ב] נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ושטר וחזקה [ג] אגב שאני דהא מטבע [ד] דלא ניקני בחליפין [ה] ואגב ארעא ניקני [ו] כי הא [ז] דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי אקנינהו ניהליה לרב שמואל בר אחא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תווך: אבל לא מכר לא את העבדים ולא את המרצופין ולא את האנתיקי וכו': [ח] מאי אנתיקי אמר רב פפא [ט] עיסקא דבגווה: **מתני'** [י] מכר את הקרון לא מכר את הפרדות מכר את הפרדות לא מכר את הקרון [יא] מכר את הצמד לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את הצמד [יב] ר' יהודה אומר הדמים מודיעין כיצד אמר לו מכור לי צימדך במאתים זוז הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז וחכמים אומרים [יג] אין הדמים ראיה: **גמ'** תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דרבי אבהו [יד] מכר את הקרון מכר את הפרדות והא אגן לא מכר תנן אמר ליה איסמייה אמר ליה לא תיתרגם מתניתיך באדוקין בו: מכר את הצמד לא מכר את הבקר וכו': היכי דמי אילימא דקרו לצימדא צימדא ולבקר בקר פשיטא צימדא זבין ליה בקר לא זבין ליה ואלא דקרו ליה נמי לבקר צימדא כוליה זבין ליה [טו] לא צריכא באתרא דקרו ליה לצימדא צימדא ולבקר בקר ואיכא נמי דקרו לבקר צימדא ר' יהודה סבר הדמים מודיעין ורבנן סברי אין הדמים ראיה ואי אין הדמים ראיה ליהוי ביטול מקח וכו'

לאותה ששנינו. שמותר לעשות כן אע"ג דמיחזי דשיקרא דאין כאן הפסד לשום אדם אלא למוכר עצמו שאם יאבד השטר וימצאנו לוקח שכתב בשמו יטעון שלקחו מזה המוכר ואי הוא לא חייש להכי אגן לא חיישינן בשבילו: **כיון שהחזיק זה.** הלוקח בקרקע. מסקנא דמילתיה דאמורא הוא ולא מן המשנה: **נקנה השטר.** שנכתב קודם המכירה לזה הלוקח בכל מקום שהוא שהרי דעתו של מוכר להקנות השטר ללוקח וקני ליה לשטר אגב קרקע כדין כל מטלטלין הנמכרין עם קרקע שנקנין בחזקת קרקע כאילו עבד משיכה במטלטלין גופייהו וכדמפרש: **וזו היא ששנינו כו'.** בקדושין (דף כו.) נפקא לן מקראי: **שאין להם אחריות.** מטלטלין ושטר: **יש להם אחריות.** מקרקעי: **בכסף בשטר ובחזקה.** בכסף שקבל מן הקרקע או שהחזיק בה נקנין גם מטלטלין. וקס"ד השתא דהשטר במילי בעלמא מיקני שנתרצה המוכר להקנות ללוקח ואע"פ שלא נא השטר לידו דלוקח קני ליה כ"ש לעיל דשטר בשטר מיקני דאילו גרידי קני ליה בלא שטר וכ"ש דמיקני במילי הכתובים בשטר: ומשני מאי דקני שטר **אגב.** אלעא שאני דכיון שהחזיק בקרקע קני ליה לשטר אגב אלעא דמקראי נפקא לן בקדושין ואלו איינו מילי אלא מעשה גדול הוא כמשיכת הממון עצמו: **דהא מטבע כו'.** בפרק הזהב) והתם מפרש טעמא: **בחליפין.** בקנין סודר: **אגב אסיפא.** סף ביתו מקרקע כדי שיביאם לו והיינו הרשאה ואילו לא אקנינהו ניהליה לא הוו יהבי ליה דלא ליחייבו באונסא דאורחא כדאמר בב"ק [קד:]: **נפק לאפיה.** מרוב שמחת מעותיו שהביא: **עד תווך.** מקום במסכת נדה (דף לג:) וכך שמו. ולאשמועינן אתא דמשום קנין זה מסרו לו המעות דכיון דנפק לאפיה שמעינן דהביא המעות: **העבדים.** המשמרים והמנהיגים הספינה: **המרצופין.** שקין גדולים שבהן משימין הפרקמטיא אשר בספינה: **עיסקא דבגווה.** פרקמטיא שבה: **מתני' קרון.** עגלה: **הפרדות.** המושכות בקרון. ושאין אדוקין בו מיירי כדמפרש בגמ'. דלך לקרון ולמד לבקר וכליס לחמור: **למד.** הוא העול וכלי העגלה קטנה והעגלה עצמה המחברין את השוורים יחד: **לא מכר אם הלמד.** דבדי הכל היא [יד] אלא דפליגי רבי יהודה ורבנן בפירוש דהך מילתא דלרבי יהודה זימנין מכר זימנין לא מכר ולרבנן לעולם לא מכר: **אין הדמים ראיה.** אלא במתנה ביקש ליתן לו המותר. אי נמי ליהוי מקח טעות כדאמרינן בגמרא ויחזיר לו מעותיו ויטול למדו: [בב"ק קד:] שהקנה לו בסודר קרקע כגיסת ביתו ואגבו הקנה לו המעות בתורת הרשאה המפורשת בב"ק [עא:] אי נמי הלך והחזיק הקרקע והקנה לו המעות כל מקום שהן [לקמן קנ.] נפק לאפיה. הלך לקראתו. **עד תווך.** שם מקום [ב"מ מו:] שהיה שמח שהביא לו מעותיו [ב"ק קד:] **יש** מפרשים אלי הדבר ומפרשין אמי אלא דחיק בהן לעצמו, ולא היא, דכיון דכתב בהרשאה וכל מאן דמתעני ליה מן דינא קבלתי בין לזכות בין לחובה, מינה שמעינן דשליח שויה, הכי מפרש בב"ק שם (לקמן קנ.). **את הצמד.** דעול שהוא מוטל על שני השוורים ומלמדים [ב"מ מ:]. הדבר ידוע. שאין למד נמכר במאתים זוז, אלא כמנין

שהוא עם הבקר מכרו לו (שם). אין הדמים ראיה. אע"ג דלא שוה כולי האי, אחזי אחליה לוקח זה יתר הדמים, וי"ל ליה שיהא מוחל מן הפחת אלא אם כן פירש (שם). איסמייה. אפיר בריתתא זו מגירסתי (ב"מ כז:).

יב א מיי' פ"ו מהלכות מכירה הל' יד ועי' בהשגות וכמ"מ:
יג ב מיי' שם ועי' בהג"ל ממג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' סו סעיף י:
יד ג מיי' שם הלכה ז ממג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רג סעיף ח:
טו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
טז ה מיי' שם ממג שם טוש"ע שם ופי' קנב סעיף ח ועי"ש:
יז ו מיי' פכ"ז מהלכות מכירה הל' כ ממג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכ סעיף כ:
יח ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
יט ח מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ח:
כ ט י מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף ג ועיין בהג"ה:
כא כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

רבינו גרשום

כאותה ששנינו. כיון שנתן זה הלוקח המעות והחזיק בשדה אע"ג דעדיין לא בא השטר לידו נקנה לו השטר. אלמא דמילי במילי השטר קונה בלא מסירה: ומשני האי דקני השטר אגב ארעא שאני הואיל דהחזיק בקרקע דהא מטבע וכו' אבל בעלמא לא קני בלא מסירה: אגב אסיפא דביתיה. אגב חצירו שהיא לסוף ביתו: כי אתא. רב שמואל: נפק רב פפא לאפיה עד תווך. כלומר עד אותו מקום מרוב שמחה שהביא לו מעותיו: **עיסקא** העבדים. המשמרים את הספינה: ולא את המרצופין. שנושאים בהם הפרקמטיא מספינה ליבשה: אנתיקי עיסקא דבגווה. פרקמטיא: **עיסקא** מכר את הקרון. העגלה סתם: לא מכר את הפרדות. שמושכין את הקרון משום דלא שייכי לקרון. דרך פרדות למשוך קרונות ודרך שוורים לחרוש ודרך חמור למשוי ודרך סוס לרכיבה: א"ל איסמי. מקמי מתני': א"ל תתרגם מתניתך. בקשורין הפרדות בקרון בשעת מכירה משי"ה מכר את הפרדות. אבל במתני' לא היו אדוקין בו: מכר את הצמד סתם לא מכר את הבקר. דהואיל דלא פירש. צמד היינו העול שמעמידין בו את השוורים: ר' יהודה אומר וכו' וחכ"א אין הדמים ראיה. שמא במתנה רצה ליתנם לו: ואיכא דקרו נמי לבקר צימדא. ומש"ה קאמרי רבנן הואיל דאיכא דוכתא דקרו לצימדא צימדא ולבקר בקר לא מכר את הבקר הואיל דלא פירש אע"ג דאיכא דקרו לבקר צימדא: ור' יהודה אומר הדמים מודיעין. אע"ג דלא אמר הוו מכורין: ולרבנן אם אין הדמים מודיעין היכי הוה המקח קיים והא אית ביה כמה וכמה אונאה מכל וכל ובדין הוי דיבטל כולו מקח דיותר משתות הוי אונאה ובטול מקח דהדבר ידוע שאין הצמד שוה מאתים:

גליון הש"ס

גמ' ל"צ באתרא וכו'. לעיל קא ע"ב תד"ה ש"מ: **השב"ם** ד"ה לא מכר **את הצמד. אלא דפליגי** ר"י ורבנן. סה"ג לעיל ר"פ חזקת הבתים בתחלה. וכן בסנהדרין כג ועי' בתוס' עירובין מח ע"ל ד"ה ר"י: **תוד"ה נקנה השטר.** ובההיא ראי מהניא בב"ר. עיין בח' תולדות אדם להרשב"א סי' ל"ו:

הגהות הב"ח

(**א**) תוס' ד"ה נקנה וכו' ראפ"ה מיקני:

מוסף רש"י

כותבין שטר למוכר. דאינו מוב אלא למוכר וכיון שהוא רולה יכתוב לו [לקמן קנא.] אדי מכורה לפלוני, ולא אמרינן שטר מוקדם היא כיון דקנו מנה מהשתא, אי נמי כתבי דאמר [ב"מ יג:] עדיו בחתומיו זכין לו [קדושין כז.]. כיון שהחזיק בו'. ר' חיים בר אלעזר אמר לה ואיהו מן המשנה [שם]. נקנה השטר. כגון שאמר לו זה קני קרקע בחזקה והשטר עמה [שם] מסקנא דמילתא דבר הוא היא, אם קדם מוכר וכתב לו את השטר ואח"כ מכר לזה את השדה, כיון שהחזיק הלוקח בשדה נקנה לו השטר בכל מקום שהוא, דאין אדם יכול לעכבו, דלדעת כן מכר לו את השדה שחבה הלוקח בשטר הנכתב לו לשמו, וכשהחזיק בשדה נקנה לו השטר [לקמן קנא.]. נקנין עם נכסים שיש להן אחריות. אם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה לוקח את הקרקע בחזקה מאלמה מטלטלין עמה [לקדושין כו וכעי"ז ב"מ יב.]. אקנינהו ניהליה לרב שמואל. שהיה הולך לשם כדי שיביאם לו, שאילו לא הקנה לו לא היה נותנם לו מי שהקנין אלא, שאם יאבדו בדרך יחזור רב פפא ויתבענם לו [ב"מ מו.]. **אסיפא דביתא.** מפתן ביתו דמתוכר לקרקע הוא וכקרקע הוא, כך שמעתי. ל"א סיפא דביתא, סוף בית, הקנה לו זוית אחת [ב"ק קד:] שהקנה לו בסודר קרקע בגיסת ביתו ואגבו הקנה לו המעות בתורת הרשאה המפורשת בב"ק [עא:] אי נמי הלך והחזיק הקרקע והקנה לו המעות כל מקום שהן [לקמן קנ.]. נפק לאפיה. הלך לקראתו. **עד תווך.** שם מקום [ב"מ מו:] שהיה שמח שהביא לו מעותיו [ב"ק קד:] **יש** מפרשים אלי הדבר ומפרשין אמי אלא דחיק בהן לעצמו, ולא היא, דכיון דכתב בהרשאה וכל מאן דמתעני ליה מן דינא קבלתי בין לזכות בין לחובה, מינה שמעינן דשליח שויה, הכי מפרש בב"ק שם [לקמן קנ.]. **את הצמד.** דעול שהוא מוטל על שני השוורים ומלמדים [ב"מ מ:]. הדבר ידוע. שאין למד נמכר במאתים זוז, אלא כמנין

ו) לקמן דף קמו:, ז) (קדושין כו.), ח) כ"ק קד: ע"ש כ"מ מו. לקמן קנ:, ד) ולקמן עח:], ט) [פי' הוא המתנן שבתוך הספינה. ערוך ערך אנתיקין], י) ולקמן עח:], יא) [כ"מ מ:], יב) שם, יג) [כ"מ מו.].

ה"ג **וכ"ם ביטול מקח לרבנן לית להו.** כלומר דאונאה ודאי אית להו דמן התורה היא דכתיב לא תונו (ויקרא כה) אבל ביטול מקח לית להו אלא אגב סברא להו יותר משתות כשתות עצמה דמי וקנה ומחזיר אונאה: **והתנן.** בפרק הזהב [ב"מ נו:]: **ר' יהודה אומר המוכר ס"ת בהמה ומרגלית אין להם דין אונאה ואמרו לו כו'.** ואמרי' בגמרא [שם נח:] עד כמה לא הוי אונאה אמר אמימר עד כדי דמיהן דהיינו יתר משתות לא הוי אונאה אגיבא דרבי יהודה ואפילו להחזיר אונאה אלא מחילה היא דעביד איניש דזבין להו ביוקר ומדקאמרי ליה לא אמרו דאין להן אונאה אלא אלו המנין במשנתנו עבדים ושטרות וקלקעות וטעמא יליף התם מקרקעי אבל לכל מילי אית להו דין אונאה וביטול מקח כך פירשו רבותינו. ולא נהירא דהא לא שמעינן להו מהכא דאית להו ביטול מקח ביתר משתות אלא ש"מ דאיכא אונאה וצריך להחזיר הדמים. ונראה בעיני לפרש כן ומי אין הדמים ראויה לקנות בקר עם הצמד אמאי מתקיימת מכירת הצמד לגמרי שלא יחזיר לו זה כלום לנוקח מאונאתו שכן משמע לשון המשנה מכר את הצמד לא מכר את הבקר אבל מכירת הצמד מכירה מעלייתא היא ואמאי לא מיבעיא דאונאתו היה לו להחזיר אילו נתאנה שתות אלא אפילו ביטול מקח ליהוי מן הדין דהא נתאנה יותר משתות טובא. וכ"ת רבנן לית להו לא החזרת אונאה בשתות ולא ביטול מקח ביתר משתות אלא בכל ענין קנה ולא יחזיר לו כלום שאין לנו לכופו בב"ד לכך אם אינו רוצה לגמת ידי שמים והתנן אמרו לו לא אמרו אלא את אלו אבל שאר דברים יש להן אונאה וצריך להחזיר ואמאי אמרינן במתניתין אין הדמים ראויה דאיכא דמשמע שהמכירה מתקיים לגמרי ולא יחזיר לו מוכר לנוקח ממעותיו כלום והאי דקאמר גמרא וכ"ת ביטול מקח לית להו לאו דוקא דהוא הדין דמאונאת שתות קפריך אלא משום דקפריך ואיהו ביטול מקח דרבותא קפריך מש"ה קאמר נמי וכ"ת ביטול מקח כו': **ומשני מאי אין הדמים (ג). היינו ביטול מקח שאין הדמים ראויה לקנות אם הבקר להסקיים המכר אלא לא מכר את הבקר ויבטל המקח משום אונאה יתר משתות.** וסבור בלבו שכך שוה ה' בז' או ו' בח' והלכך בטל מקח דמקח טעות הוא אבל בכדי שאין הדעת טועה כמתניתין דלמד ששוה פרוטה אין קונין אותו במנה או מתתים. ומסתברא כתירוץ אחרון וקמא שיטוא דחיקא הוא: **אימור מתנה כו'.** יש לנו לומר דמתנה בעלמא הוא דיהיב ליה: **מתני' גליו.** בגמרא מפרש להו: **רבי יהודה אומר כו'.** כולה מיפרשא בגמרא: **חמורך זו.** כמות שהיא עם כלים שעליה: **חמורך היא.** כלומר אם זו היא חמורך מכור אותה לי דהיינו כמוכר את החמור סתם. וסבירא ליה לרבי יהודה דאין כליו מכורין אפילו בעודן עליו: **גמ' מחלוקת.** דתנא קמא ורבנן המדי בכלים העשויין למשוי החמור כגון שק ודיסקיא שעשוין [ב]ליטול בתוכו משאוי ולתת על החמור: **וכומני.** מרכבתא דנשי וכדלקמן וגם הוא ממין משאוי שהאשה יושבת כמשאוי דסתם חמור לרכיבת אנשים קאי: **דת"ק סבר.** חמור לרכיבת אדם עומד ולא למשאוי הלכך המוכר את החמור סתם לא מכר אותם כלים העשויין למשאוי אלא הרכיבה בלבד. ורבנן המדי סברי חמור למשאוי עומד וקנה כולן גם האוכף ומרדעת דלטעון משאוי על גבן עשויין: **אוכף ומרדעת.** בין לרכיבה בין למשאוי: **קילקלי.** גיגל"ש לקשור האוכף בחגיגת החמור: **חבק.** פוטרי"ל. ולרבי רכיבה הן: **הא לא אמר ליה.** חמור וכליו אלא סתם מכר לו את החמור לא קנה את האוכף ומרדעת. ואם איתא לדעולא הא מני לא רבנן ולא נחום המדי אלא ע"כ באוכף ובמרדעת פליגי והא ברייתא רבנן היא: **לא הוא הדין כו'.** ורבנן היא ולא נחום המדי דלנחום מיקנא קני נמי שק ודיסקיא וכומני: **והא קמ"ל דאמר ליה חמור וכליו.** לא אהני האי יתור לשון לעפויי שק ודיסקיא ולא קני להו כרבנן: **בעודן עליו.** הא שק ודיסקיא מחלוקת בעודן עליו בשעת מכירה אבל בשאין עודן עליו מודה להו נחום (ד) לרבנן דאין מכורין ואפילו אוכף ומרדעת נמי אין מכורין אם אינן עליו: **או דלמא בשאין עודן עליו מחלוקת.** ואפ"ה אוכף ומרדעת קנה: **ת"ש וכזמן שאמר לו הוא וכל מה שעליו הרי כולן מכורין.** אפילו שק ודיסקיא וכומני וגב"כ בעודן עליו מיירי דהא קתני דלא מה שעליו ואפ"ה קתני ריש"א דאין מכורין בכלל החמור עד דא"ל בהדיא וכל מה שעליו כדקתני סיפא: **אי אמרת בשלמא בעודן עליו מחלוקת הא מני רבנן היא.** דאמרי לא מכר את כליו אע"פ שעודן עליו: **הא מני.** לא נחום ולא רבנן דהא בעודן עליו מיירי ואפ"ה לא מכר מסתמא עד דא"ל בהדיא וכל מה שעליו. וכי היכי דפריך מסיפא ה"ל לפרוכי מרישא דקתני בהדיא לא מכר אלא משום דעיקר פירכיה ממה דקתני וכל מה שעליה דמשמע בעודן עליו מש"ה אלימא פרוכי מינה דסיפא: **ת"ש רבי יהודה אומר פעמים מכורין כו'.** ורבי יהודה בעודן עליו מיירי דהא קתני ממוסר זו כליו מכורין דמשום דאמר זו דמשמע כמו שהיא טעונה מש"ה כליו מכורים. ואמאי דקאמר ת"ק קאי דשמעינהו דמיפלגי בעודן עליו למר מכר ולמר לא מכר ואתא איהו למימר פעמים מכורין כו' ולהכריע ביניהם אתא:

מילתא

וכי תימא לרבנן ביטול מקח לית להו כו'. הוה מצי למיפרך מרישא דקתני אלו דברים שאין להם אונאה העבדים והקרקעות כו' מכלל דשאר דברים יש להן אונאה אלא משום דהוי מצי לתחויי הא מני ר' יהודה היא: **אבל בכדי שאין הדעת טועה [לא אימור] מתנה כו'.** אומר ריב"ש דליכא למיפרך מהכא לרב דאמר בפרק [ג]האשה (קדושין דף מו: ושם) גבי מקדש אחותו אדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם פקדון דהתם אין המעשה קיים כל עיקר אבל הכא לענין למד המקח קיים ואין סברא שמעות הלמד לא יחזיר והמותר יחזיר ומיהו האי שיעוראי לא שייך באיזהו נשך (ב"מ דף סג:) גבי האי מאן דיזיף פשיעי מחבריה ואשכח יתירתא אם בכדי שאין הדעת טועה לא צריך לאהדורי אימור במתנה יהבה ניהליה וי"ל דהתם ליכא למימר דפקדון הוא שאינו יודע שיחזור ויומנה אותם ועוד אפילו יודע מסתמא כיון דלא הודיעו שהן יתירות אין דעתו לתנעו: **אבל בשאין עודן עליו מודה להו נחום המדי.** לרבנן דלא קנה והיינו דוקא בשק ודיסקיא וכומני אבל באוכף ומרדעת אפילו אין עודן עליו קנה דתכסיסי דחמור הוו וקני להו כל היכא דאיתנהו ובקונטו' לא פירש כן: **או דלמא בשאין עליו מחלוקת.** ה"נ הוה מצי למימר אי דלמא בין כזו וכין כזו מחלוקת: **יש** ספרים שכתוב בהן מאי לאו ר' יהודה טעמא דנחום קא מפרש לא ר' יהודה טעמא דנפשיה קאמר ד) והכי פריך מאי לאו ר' יהודה שמע לנחום דלא מחלק בעודן עליו בין א"ל ממוכך זה בין א"ל ממוכך הוא אלא לעולם קנה בעודן עליו וא"ל ר' יהודה דיש הפרש א"נ מפרש ממש ולא פליגי: כולהו

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' ח ופי"ג הל' יג סמג לאוין קע טוש"ע חו"מ סי' רכז סעי"ז:

כג ב מיי' פכ"ז מהל' מכירה הל' ה סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רל סעיף ח:

כד ג ד ה ו ז מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף ז:

לעזי רש"י

צינגל"ש [צינגל"א]. חבק (רצועת בטן של הסוס וכיו"ב).

פוטרי"ל [פייטרי"ל]. חבק (חלק מהרתמה ששמים על חזה האתון).

רבינו גרשום (המשך)

עליו כולן מכורין אי אמרת בשלמא בעודן עליו מחלוקת דרבנן והכא אמאי כולן מכורין משום דפירש לו ואמר לו הוא וכל שעליו. הא סיפא דקתני בזמן שאמר לו דיקא כרבנן דטעמא דאמר לו הא לא אמר לו לא. ואילו נחום סבירא ליה כיון דעודן עליו אע"ג דלא אמר ליה הוא וכל מה שעליו מכורין. אלא אי אמרת בשאין עודן עליו מחלוקת אבל בעודן עליו אע"ג דלא אמר ליה הוא וכל מה שעליו הרי אלו מכורין הא סיפא דקתני בזמן שאמר דמשמע טעמא דאמר הכי מכורין הא לא אמר לא הוי מכורין אע"ג דעודן עליו. מני לא רבנן ולא נחום הואיל דתרוייהו מודו דכי עודן עליו אע"ג דלא אמר דהוו מכורין. ומשני לעולם אימא לך בשאין עודן עליו מחלוקת אבל בעודן עליו מחלוקת הוא מכורין. ודקא קשיא לך הא סיפא מני. אליבא דמאן איצטרכא למתניא. לעולם אליבא דרבנן. ולא תימא בזמן שאמר הוא וכל מה שעליו דאי עודן עליו אע"ג דלא אמר הוי מכורין. אלא אימא בזמן שאמר הוא וכל מה שראוי להיות עליו דמשמע דבשעת מכירה אינן עליו דהשתא הואי טעמא דאמר הוא וכל מה שראוי להיות עליו דמי כמו שישנן עליו והוי הן מכורין הא לא אמר לא: ת"ש ממתני' ר' יהודה [אומר] פעמים מכורין כו'. ד) גי' מאי לאו ר' יהודה טעמא דנחום מפרש דכי אמר נחום דמכורין בשעודן עליו דהיינו חמורך זה בכליו. אלמא דבעודן עליו פליג נחום עליה דרבנן: לא ר' יהודה.

ד) גי' רבינו כאלו הוא כמו שכ' התוס' כאן בשם יש ספרים וכפי' השני שכ' דר"י מפרש ממש ולא פליגי.

א) כ"מ נו:, ב) [נכ"י לטעון], ג) [ל"ל כלים מקדש], ד) תוס' ל"ל וכמי פירושו,

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא מ"ל הכי לא לא הוא הדין: (ב) שם לעולם אימא לך בשאין עודן עליו: (ג) רשב"ם ד"ה ומשני וכו' הדמים ראויה הייו: (ד) ד"ה בעודן וכו' נחום המדי לרבנן:

רבינו גרשום

ולא והתנן (ב"מ נו:) ר' יהודה אומר אף המוכר ס"ת. בדמים יקרים וכו'. אמרו לו לא אמרן. דאין להם אונאה: אלא את אלו. העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות אבל בהמה ושאר מילי אמרו דיש להן אונאה ומתבטל המקח: ומשני מאי אין הדמים ראויה. דקתני מתני' דוראי הוי בטול מקח הוראיל שנתאנה. אבל אכתי להיכא דמכר את הצמד ולא מכר את הבקר: ואי בעית אימא כי אמור רבנן אונאה ובטול מקח. הני מילי בכדי שהדעת טועה דהיינו כגון שתות דלא קים ליה לאיניש אם נתאנה או לאו. אבל מתני' להיכא דמכר לו את הצמד בפאתים זוז דאפ"ה לא מכר לו את הבקר ודאי אין הדעת טועה בכך דודאי ידעי ליה דלא שויא כולי האי ומתנה היא. ומאי דקאמר ריהיב מאתים זוז מתנה הוא דקא יהיב ליה: **פשקא** המוכר את החמור. סתם לא מכר את כליו: אמר עולא מחלוקת. דרבנן ונחום דמתני' בהני כלים: בשק. שאוכל בו החמור: ודיסקא. אותו מרצוף שנושאין בו התבן לצורך אכילתו ומן עור עשוי: כומני. מפרש לקמן מרכבתא דנשים אוכף של נשים דכל הני למשוי נינהו. דת"ק סבר דמש"ה לא מכר הני דסתם חמור לרכיבה עומד ולא למשוי ומש"ה לא מכר הני דלאו כלי רכיבה הן: למשוי עומד. והני נמי משוי נינהו: אבל אוכף ומרדעת. היינו לבד דלרכיבה עומד דברי הכל אפי' רבנן מודי דמכורין: חבק. לוענין ציגל"א: קילקלי. פושל"א: טעמא דאמר וכו'. מש"ה מכר את האוכף ואת המרדעת הואיל ופירש: הא לא אמר ליה. חמור וכליו אוכף ומרדעת אין מכורין בסתמא וקשיא לעולא דאמר אבל אוכף ומרדעת דברי הכל מכורין: ומשני ה"ה וכו' והא קמ"ל דאע"ג דאמר לו חמור וכליו כומני דיסקא לא קני. דלא לרכיבה אדם עומדין ולאו כליו ממש נינהו: מרכבתא דנשי. בלע"ז שנבוג"א: אלא דרכיבה אשה. ששתי שוקיה מצד אחד לא חשיב רכיבה אלא משוי: איבעיא להו בעודן. על החמור בשעת מכירה אותו שק דיסקא וכומני: מחלוקת. דרבנן ונחום דרבנן סברי אע"ג דבשעת מכירה עודן עליו לא מכרן משום דלאו לרכיבה עומד אלא למשוי ונחום המדי סבר הואיל דבשעת מכירה עודן עליו זבין ליה: או דילמא בשאין עודן עליו מחלוקת. דרבנן סברי לא שייכא לחמור ונחום סבר שייכא: ת"ש. דקתני סיפא דבריתא דחמור וכליו (דקתני) וכזמן שאמר לו הוא וכל מה שעליו דהיינו כשעודן